

ШЕВЧЕНКО ВАДИМ РОМАНОВИЧ

Студент, КНУТД

м. Київ, Україна

РУСІНА ЮЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

Доцент, кандидат економічних наук,

кафедра фінансів та фінансово-економічної безпеки,

КНУТД

м. Київ, Україна

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Рівень розвиненості малого бізнесу безперечно визначає ступінь економічного розвитку держави в цілому. В процесі інтегрування України до Європейського союзу постає проблема побудови ефективної податкової систем, яка має надзвичайно важливе значення, так як діюча податкова система в Україні потребує подальшого вдосконалення.

Нагадуємо, що на 1000 українських громадян припадає приблизно 45 підприємців, у той час як в країнах-членах ЄС не менше 30, а частка малих фірм в Україні у загальній кількості всіх підприємств складає аж 99,9%, в країнах ЄС підприємства малого бізнесу складають близько 90% від загального числа підприємств.

Мале підприємництво є надчутливим сектором економіки щодо таких несприятливих чинників, як фінансові труднощі, інфляція та податкове навантаження, вони забезпечують гнучкість та стійкість економічної системи, наближують її до потреб конкретних споживачів, а також виконують важливу соціальну роль – надають робочі місця та забезпечують джерело доходу для значної частини населення. Тому підтримка малого бізнесу, в тому числі й через систему оподаткування, є одним із способів подолання економічної кризи в економіці [2]. Малі підприємства забезпечують більшу ефективність

капіталовкладень у виробництво як за обсягом коштів, так і за терміном їх віддачі та серед усіх суб'єктів господарювання мають найнижчі інвестиційні потреби [2]. Проте серед багатьох чинників, які не дають змоги ефективно працювати і розвиватися малому бізнесу в Україні, вагоме місце займає недосконала податкова політика.

Податкова система України впродовж останніх років була однією з найгірших у світі – непрозора, з неефективним адмініструванням та великою часткою корупційних схем. Проте у доповіді Світового банку за 2015 рік відзначається, що минулого року в Україні було досягнуто важливого прогресу у сферах реєстрації прав власності та оподаткування – за цими двома показниками Україна поліпшила своє місце на понад 25 позицій. [2]. Щоправда, вітчизняні податкові експерти, виявили безліч застарілих даних і неточностей у розрахунках. У зв'язку із частими змінами податкового законодавства, всього за рік удвічі зменшилася кількість відрахувань, які платить середньостатистичне українське підприємство [3].

Оподаткування малого бізнесу – це одна з найважливіших проблем в українському суспільстві на шляху до розвитку економіки в цілому. Податкове навантаження занадто тяжке і фактично має лише фіскальну мету. З огляду на це, відбувається спад ділової активності суб'єктів господарювання та сприяє тіньовій економіці. Втрата чинності Указу Президента України «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва», разом з нововведеннями Податкового кодексу України стосовно спрощеної системи оподаткування, які вступили в дію з 1 січня 2012 року, призвели до кардинальних змін в спрощеній системі оподаткування. Занадто великий податковий тиск є одним із негативних факторів, саме він примушує підприємців переходити в тінізувати свою діяльність, тобто приховувати результати своєї діяльності. Так само і спрощена система оподаткування фактично ліквідує саму суть прибутковості малого бізнесу, оскільки об'єктом оподаткування є виручка від реалізації. А якщо, взяти до уваги те, що з кожним днем зростає вартість сировини, матеріалів,

енергоносіїв тощо, виручка природно зростатиме, а при насиченому ринку – прибуток зменшиться. Як показує досвід проходження практики та як зазначено в економічній літературі до головних проблем та причин гальмування розвитку малого підприємництва в Україні в сучасних умовах відносять:

- 1) відсутність якісного нормативно-правового забезпечення в сфері малого бізнесу;
- 2) високі податкові ставки для суб'єктів малого підприємництва, які є причиною процвітання тіньової економіки у мало;
- 3) відсутність робочого механізму реалізації державної політики щодо підтримки малого підприємництва;
- 4) недосконалість системи обліку та статистичної звітності малих підприємств;
- 5) недостатність інформаційно-консультативного забезпечення;
- 6) доступ до пристойного і своєчасного кредитування;
- 7) відсутність стимулів для інвестицій.

Потрібно зауважити, що існує також проблема спаду ділової активності суб'єктів господарювання та відтік національного капіталу за межі України. Законом України від 28 грудня 2014 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» було прийнято зміни щодо спрощеної системи оподаткування. Так, починаючи з 1 січня 2015 року, запроваджено оптимізацію кількості груп платників єдиного податку до чотирьох із збереженням чинного максимального розміру доходу, який дозволяє перебувати на спрощеній системі оподаткування, зокрема, фізичні особи – підприємці реєструються платниками єдиного податку першої, другої та третьої груп. Для платників 1 групи збільшені обсяг доходу до 300 тис. грн. і ставка до 10% розміру мінімальної заробітної плати, а для платників 2 групи збільшені обсяг доходу до 1,5 млн. грн. і ставка до 20% розміру мінімальної заробітної плати.

Спрощена система оподаткування може бути рушійною силою у розвитку малого бізнесу в Україні, але потрібно відмітити, що існують певні недоліки, усунення яких дасть змогу покращити умови малого підприємництва та забезпечити населення робочими місцями.

Необхідно відмітити, що для стимулювання малого бізнесу в зарубіжних країнах зазвичай використовують два податкових механізми: спрощена система оподаткування та створення для них особливих умов оподаткування шляхом введення спеціальних податкових правил, чи застосування загальних правил з окремими пільгами для малих підприємств.

Так, наприклад у Польщі податкові преференції для суб'єктів малого підприємництва реалізуються шляхом наданням податкових пільг та запровадженням у податковій системі спеціальних податкових режимів.

Після приєднання до ЄС Польща створила достатньо розвинену систему оподаткування. У сфері державної підтримки малого бізнесу країни ЄС повинні дотримуватись вимог Акта про підприємництво для Європи (Small Business Act for Europe) та Структурної програми конкурентоспроможності та інновацій (Competitiveness and Innovation Framework Programme). Положеннями цих нормативних актів встановленого головний принцип: Європейський Союз має стати найкращим місцем для ведення малого бізнесу. Єврокомісія допомагає державам-членам розробляти політику, спрямовану на підтримку малих підприємств на всіх стадіях розвитку та створення умов доступу до глобальних ринків. За-для цього широко використовуються різноманітні засоби державної підтримки: спрощення процедури державної реєстрації, пом'якшення вимог щодо розміру статутного капіталу, спрощення процедури державних закупівель на товари і послуги суб'єктів малого бізнесу. Особлива увага приділяється фінансовій підтримці, зокрема спрощенню умов отримання позик та наданню державних гарантій за позиками, виданими приватними банками. Важливою формою державної фінансової підтримки є надання податкових преференцій.

Оптимальним варіантом є збереження та значне вдосконалення спрощеної системи оподаткування малого підприємництва, зокрема за такими напрямками:

- систематизувати нормативно-правову базу щодо чинної системи оподаткування доходів суб'єктів малого підприємництва;
- вирішити проблеми, пов'язані з надмірністю податкового навантаження на підприємницьку діяльність;
- відмінити сплату єдиного соціального внеску фізичній особі-підприємцю за самого себе, адже єдиний податок в своїй структурі вже має частину єдиного соціального внеску;
- переймати позитивний досвід країн ЄС.

Таким чином, реформування чинної податкової системи повинно відбуватися у напрямку розробки сприятливого податкового клімату як для поповнення державної скарбниці, так і для стимулювання, нарощування та покращення стану суб'єктів малого підприємництва. Виконання цих та інших завдань приведе до успішного досягнення поставленої мети реформування податкової системи держави – формування максимально досконалої системи оподаткування в Україні і, як наслідок, економічного зростання загалом.

Список використаних джерел:

1. Небава М.І., Тенденції розвитку малого бізнесу в умовах нового податкового кодексу / М.І. Небава // Економіка та управління підприємствами. – 2011. - № 16 – С. 87-89.
2. Доповідь Світового банку 2015. - Інтернет ресурс. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/rankings>
3. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. - <http://sfs.gov.ua/>